

Výroční zpráva

České společnosti pro ochranu netopýrů

2019

Výroční zpráva České společnosti pro ochranu netopýrů za rok 2019

zpracovali: Tomáš Bartonička, Eva Cepáková a Olga Růžičková

1. Úvodní slovo	2
2. O organizaci	3
3. O činnosti v roce 2019	4
3.1 Monitoring	4
3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů	7
3.3 Vzdělávací projekty pro školy	18
3.4 Odborné průzkumy, studie a posudky	20
4. Finanční přehled	21
5. Poděkování	23

1. Úvodní slovo

Netopýři tvoří významnou část biodiverzity naší savčí fauny a současně jsou uznávanou bioindikační skupinou. Z území České republiky je v současnosti udáván výskyt 27 druhů, které jsou všechny zařazeny mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Většina našich netopýrů rodí ročně jen jedno mládě, jejich populace se tudíž velice pomalu zotavují z nejrůznějších negativních zásahů. Z těchto a mnoha dalších důvodů je jim poskytována zákonná ochrana, která však není příliš účinná bez dokonalé znalosti jejich způsobu života a dostatečné informovanosti široké veřejnosti.

Posláním ČESON je koordinace ochrany a výzkumu netopýrů a jejich prostředí. K zajištění tohoto cíle ČESON každoročně shromažďuje informace a poznatky o problémech ochrany netopýrů a jejich stanovišť, upozorňuje příslušné orgány ochrany přírody a další složky státní správy na tyto problémy a navrhuje jejich řešení. ČESON je také nejrůznějšími institucemi žádán o zpracování expertiz v oboru ochrany netopýrů a jejich prostředí. Ve spolupráci s AOPK ČR je garantem celorepublikového monitoringu netopýřích populací.

ČESON se dále podílí na propagaci myšlenek ochrany netopýrů mezi širokou veřejností, zejména prostřednictvím masově probíhající akce, tzv. „Mezinárodní noci pro netopýry“, ale i dalších přednášek, exkurzí a jiných osvětových aktivit. Velká pozornost je věnována vzdělávání a ekologické výchově dětí z mateřských, základních i středních škol.

Díky různorodé členské základně zahrnující profesionály i amatéry zajišťuje realizaci a spolupráci na úrovni národních i mezinárodních projektů přímo věnovaných ochraně netopýrů nebo i projektů mezioborových (ochrana živočichů při zateplování budov, konstrukční řešení silničních mostů apod.). ČESON průběžně spolupracuje se zahraničními nevládními organizacemi (zejména na Slovensku, v Německu a Polsku) a je také členem mezinárodního sdružení BatLife Europe. Významná je rovněž role ČESON jakožto dlouhodobého partnera MŽP a AOPK ČR při řešení odborných otázek a naplňování Dohody o ochraně populací evropských netopýrů (EUROBATS).

2. O organizaci

Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) byla založena v roce 1991 jako občanské sdružení registrované Ministerstvem vnitra ČR dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (IČO: 49370731).

Od 1. 1. 2014 je zapsána jako spolek ve spolkovém rejstříku, vedeném Krajským soudem v Praze.

Struktura organizace:

Nejvyšším orgánem je valná hromada všech řádných členů, která volí výbor. Výbor dohlíží na běžný chod organizace, řídí činnost organizace mezi valnými hromadami a je stálým správním orgánem. Sestává z předsedy, místopředsedy a nejméně tří dalších členů. V roce 2019 měl ČESON celkem 124 členů.

Statutární zástupci:

Prof. RNDr. Ivan Horáček, CSc. – předseda

RNDr. Petr Benda, Ph.D. – místopředseda

Doc. Mgr. Tomáš Bartonička, Ph.D. – ředitel

RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. – zástupce ředitele

Zaměstnanci v roce 2019:

RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. – příprava, koordinace a realizace projektů, odborné poradenství (od května 2017 na mateřské dovolené)

Mgr. Eva Cepáková, Ph.D. – správa monitorovacích databází, příprava, koordinace a realizace projektů

Mgr. Dita Weinfurtová – odborné poradenství, realizace projektů

Mgr. Olga Růžičková – propagace, osvětové akce

Celkem 2,15 přepočtených úvazků (leden 2019), resp. 2,25 přepočtených úvazků (únor – září 2019), resp. 2,5 přepočtených úvazků (říjen – prosinec 2019) + externí spolupracovníci podílející se na monitoringu, vzdělávacích programech pro školy a některých projektových aktivitách (asi 90 osob).

Kontakty:

Sídlo: Katedra zoologie PŘF UK, Viničná 7, 128 00 Praha 2

Web: www.ceson.org, www.sousednetopyr.cz

E-mail: netopyr@ceson.org

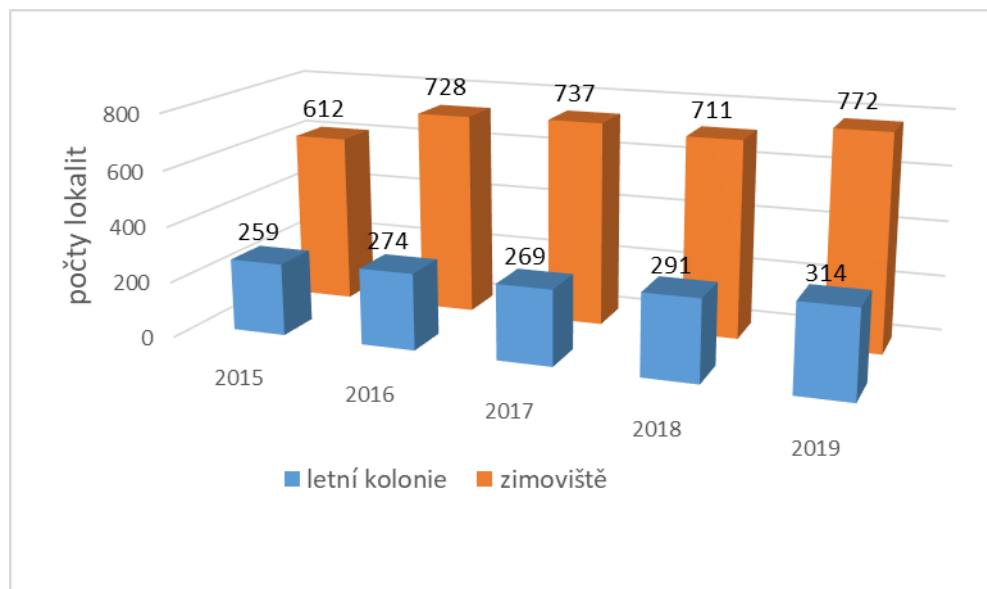
Telefon: kancelář 732 615 295, 737 121 672, ředitel 774 080 402

3. O činnosti v roce 2019

3.1 Monitoring netopýřích populací

V roce 2019 probíhal monitoring netopýřích populací jako každoročně pomocí dvou tradičních metodických přístupů - vizuálního sčítání na zimovištích a revizí letních kolonií převážně synantropních druhů.

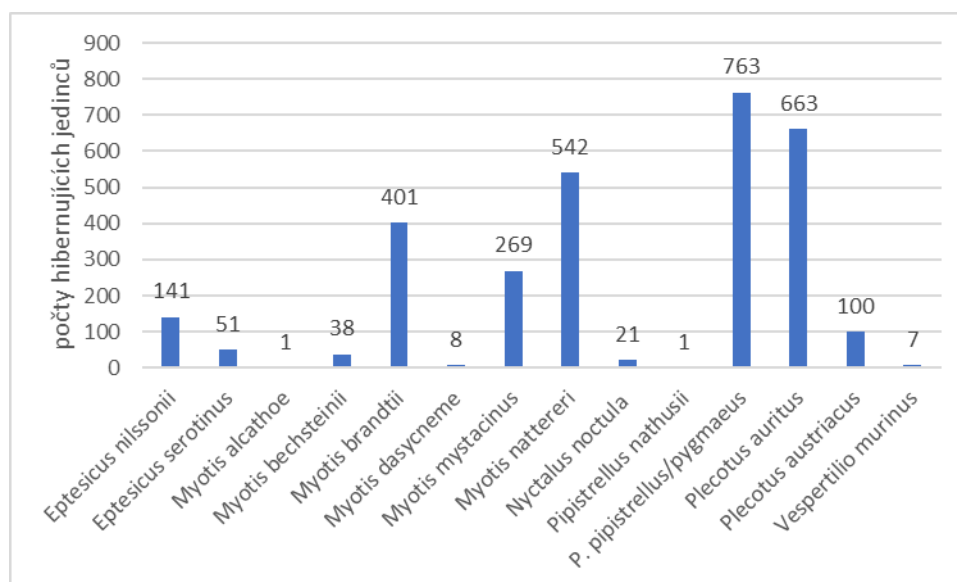
Začátkem roku 2019 ČESON podal v rámci výběrového řízení nabídku AOPK ČR k pětiletému monitoringu (2019-2023), kterou získal. V průběhu roku byla pozornost věnována i kvadrátům, které v minulosti nebyly sledovány, a nelze v nich očekávat nálezy hromadných zimovišť. Byly zde proto kontrolovány stavby s možným úkrytem letních kolonií a první výsledky jsou již zjevné. Celkově bylo nalezeno 22 nových kolonií (zejména *Myotis myotis*, *Plecotus auritus*, *Rhinolophus hipposideros* a *Pipistrellus pipistrellus/pygmaeus*). Snaha o dohledání kolonií a kontrola doposud nerevidovaných objektů bude v několika nadcházejících letech jedním z cílů monitoringu. Tento způsob se jeví jako nejvhodnější pro systematický monitoring letounů v kvadrátech, kde chybí tradiční zimoviště. V roce 2019 byla též upravena interní databáze zimovišť a kolonií, která je nyní víceméně připravena k vyhodnocení populačních trendů jednotlivých druhů.

Obr. 1. Počty monitorovaných zimovišť a letních kolonií v posledních 5 letech.

3.1.1 Monitoring na zimovištích

V zimě 2018/19 byl monitorován členy České společnosti pro ochranu netopýrů v posledních pěti letech nejvyšší počet zimovišť, celkem 772 lokalit. Nejvyšší počty byly zjištěny u *Rhinolophus hipposideros* (30 344 jedinců, 2017/18 - 35 744 jedinců), *Myotis myotis* (9839, 2017/18 - 8655), *Barbastella barbastellus* (3664, 2017/18 - 3305), *M. emarginatus* (2403, 2017/18 - 2948) a *M. daubentonii* (1065, 2016/17 - 1108). Počty netopýrů dalších zjištěných druhů ukazuje Obr. 2. Patrný je mezeroční pokles počtů zimujících vrápenců malých a netopýrů brvitých. Naopak vyšší počty byly zjištěny u netopýra velkého.

Obr. 2. Počty jedinců u ostatních druhů netopýrů zjištěných na všech monitorovaných zimovištích v roce 2019.

3.1.2 Revize letních kolonií

V roce 2019 bylo monitorováno 314 letních úkrytů, reprodukčních kolonií samic (47 025, 2018 - 38 432 jedinců). Počty jedinců u nejčastějších synantropních druhů jsou v mezích každoročního kolísání (Tab. 2). Nejvyšší počty byly jako každoročně zjištěny u *Myotis myotis* (32 529, 2018 - 25 862 jedinců), které na letních koloniích na rozdíl od zimovišť mezeročně mírně stoupají, dále u *Rhinolophus hipposideros* (7044, 2018 - 6186 jedinců) a *M. emarginatus* (4393, 2018 - 4011 jedinců). U ostatních druhů jsou velké mezeroční rozdíly v počtu monitorovaných lokalit související s nižší věrností

druhů jednotlivým úkrytům nebo jde o druhy tvořící málo početné a snadno přehlédnutelné kolonie. Za zmínku stojí navýšení počtu monitorovaných letních kolonií *M. myotis*, *R. hipposideros*, *P. auritus* a *P. austriacus*.

druh	2018		2019	
	počty jedinců	počty kolonií	počty jedinců	počty kolonií
<i>Myotis myotis</i>	25 862	125	32529	132
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	6 186	105	7044	111
<i>Myotis emarginatus</i>	4 011	24	4393	35
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	548	5	773	6
<i>Plecotus auritus</i>	403	32	293	39
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	350	6	543	9
<i>Nyctalus noctula</i>	307	4	333	2
<i>Nyctalus leisleri</i>	-	-	115	1
<i>Eptesicus serotinus</i>	248	13	254	14
<i>Plecotus austriacus</i>	198	13	228	17
<i>Vespertilio murinus</i>	120	2	164	3
<i>Myotis mystacinus</i>	78	3	28	2
<i>Barbastella barbastellus</i>	62	4	68	3
<i>Myotis brandtii</i>	27	4	64	3
<i>Myotis nattereri</i>	21	2	20	1
<i>Eptesicus nilssonii</i>	11	1	23	1
<i>Myotis daubentonii</i>	-	-	153	4

Tab. 1. Početnost jednotlivých druhů v letních koloniích a počty monitorovaných kolonií v letech 2018 a 2019.

3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů

Řada druhů netopýrů využívá během svého života nejrůznější úkryty v lidských stavbách, zejména v budovách. Tato stanoviště jsou však v posledních letech ohrožena rozsáhlými stavebními úpravami a zateplováním budov, při nichž dochází nejen k ničení samotných úkrytů, ale často také k přímé likvidaci netopýrů. Proto i v roce 2019 pokračovala realizace projektů, které se věnovaly řešení této problematiky a jejichž společným dlouhodobým cílem je zefektivnění ochrany netopýrů vázaných na úkryty v lidských stavbách. Kromě toho byla věnována zvýšená pozornost také ochraně netopýrů vázaných na úkryty ve stromech, zejména v parcích a alejích. Tyto lokality jsou v posledních letech rovněž stále více ohrožovány kácením v souvislosti s rostoucím tlakem na zajištění bezpečnosti lidí či v rámci revitalizačních projektů.

Konkrétně se jednalo o realizaci tří grantových projektů, z nichž dva pokračují i v dalším období: **„Podpora synantropních druhů netopýrů a komunikace s veřejností“**, podpořený v grantovém řízení MŽP pro projekty NNO (realizace leden - prosinec 2019), **„Ochrana netopýrů vázaných na úkryty v městském prostředí“**, podpořený v grantovém řízení Hlavního města Prahy (realizace červen 2019 - prosinec 2020) a projekt **„Skrytý život v památkách - výpravy za tajemstvím létajících savců“** podpořený v grantovém řízení SFŽP (realizace říjen 2019 - prosinec 2021).

V rámci uvedených projektů (i mimo ně) probíhala řada aktivit, jejichž cílem bylo zejména zvýšit informovanost všech zainteresovaných cílových skupin - projektantů a stavebních firem realizujících stavební záměry, majitelů a správců budov, státní správy a samosprávy (krajské a městské úřady), organizací ochrany přírody i široké veřejnosti. Propagována byla vhodná řešení různých situací nastávajících v souvislosti s výskytem netopýrů. Výsledkem by mělo být také zlepšení vztahu veřejnosti k netopýrům obecně a zvýšení ochoty lidí spolupracovat při jejich ochraně. Podařilo se také realizovat řadu konkrétních opatření na ochranu synantropních druhů netopýrů v budovách. Přehled hlavních aktivit je uveden v následujícím textu.

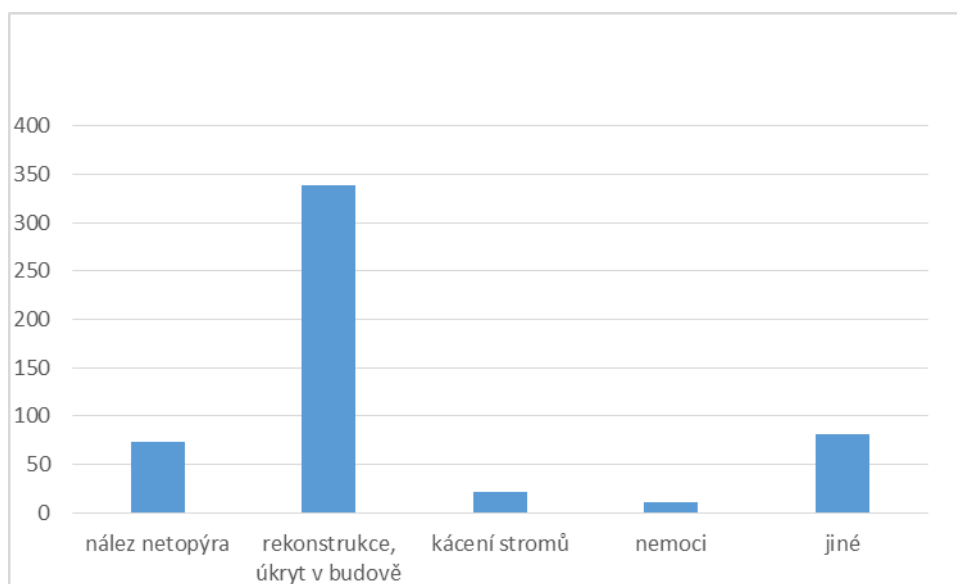
3.2.1 Poradenský servis

Stejně jako v předchozích letech byl i v roce 2019 zajištěn průběžný poradenský servis prostřednictvím centrálního konzultačního místa, které měli na starosti dva pracovníci. Poradenství bylo poskytováno nejen formou telefonických nebo e-mailových konzultací, přibližně třetina případů vyžadovala i osobní návštěvu na místě, další jednání, zpracování průzkumů a stanovisek, případně zajištění přímé realizace vhodných opatření. Řešení řady případů zajistili regionální spolupracovníci, kteří tvoří tým lokálních konzultantů.

Prostřednictvím centrálního poradenského místa bylo v roce 2019 vyřešeno přes 500 případů, což dokladuje trvale velký zájem veřejnosti, firem i veřejné správy o tuto službu. Nejvíce konzultací se týkalo problematiky výskytu netopýrů v budovách (Obr. 3), a to zejména v souvislosti s jejich plánovanými rekonstrukcemi, případně s řešením různých problémů (např. znečišťování budovy trusem, hlasové projevy netopýrů). Další významnou kategorií dotazů představovaly nálezy zraněných či vysílených netopýrů nebo jedinců, kteří zalétli do vnitřních prostor budov.

Téměř 100 případů vyžadovalo návštěvu lokality a řešení případu na místě. Jednalo se většinou o provedení kontroly domů před plánovanou rekonstrukcí či kontroly stromů před plánovaným kácením, na základě které bylo následně zpracováno doporučení vhodných postupů k zajištění ochrany netopýrů. Některé složitější případy zahrnovaly opakované návštěvy a dlouhodobější komunikaci s vlastníky či správci budov – například ochrana letních kolonií netopýra velkého na půdě zvonice v Brandýse nad Labem (plánovaná rekonstrukce) a na půdě administrativní budovy továrny v Benátkách nad Jizerou (problematika hromadění trusu).

V rámci poradenského servisu se ČESON účastnil také řady správních řízení o výjimkách z ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů, aktivně se podílel na souvisejících jednáních a zpracovával odborná stanoviska pro příslušné úřady (celkem se jednalo o více než 50 správních řízení).

Obr. 3 Počet konzultací poskytnutých prostřednictvím centrálního poradenského místa v roce 2019, rozděleno podle hlavních řešených témat.

3.2.2 Vzdělávání specifických cílových skupin

V roce 2019 bylo ve spolupráci s krajskými úřady Moravskoslezského, Ústeckého a Středočeského kraje, Českou společností ornitologickou, ORNIS Přerov a Bat'ovým institutem ve Zlíně uspořádáno 5 vzdělávacích seminářů, zaměřených na problematiku ochrany netopýrů využívajících úkryty v budovách a ve stromech. Dále se uskutečnila přednáška o problematice netopýrů sídlících ve stromech v rámci semináře na hradě Lukov u Zlína a přednáška pro účastníky kurzu odborné způsobilosti v Domě ochránců přírody v Praze. Seminářů a přednášek se zúčastnilo zhruba 150 pracovníků úřadů (odborníci životního prostředí, stavební odborníci), projektantů, zástupců stavebních firem, bytových družstev, správců městské zeleně, arboristů, pracovníků záchranných stanic a některých nevládních organizací (Tab. 2).

Tab. 2 Přehled vzdělávacích seminářů a přednášek realizovaných v roce 2019.

Datum	Téma	Místo konání	Počet účastníků
3. 4. 2019	Přednáška na kurzu odborné způsobilosti pro pracovníky záchranných stanic	Dům ochránců přírody Michelská, Praha	12
21. 5. 2019	Seminář Ochrana synantropních ptáků a netopýrů	sál OA a VOŠS, Moravská Ostrava	48
31. 5. - 1. 6. 2019	Seminář pro posuzovatele budov	ORNIS Přerov	7
8. 11. 2019	Přednáška „Zásahy na zeleni s ohledem na výskyt chráněných druhů živočichů“	hrad Lukov u Zlína	10
13. 11. 2019	Seminář Ochrana netopýrů v budovách a stromech	KÚ Ústeckého kraje	24
19. 11. 2019	Seminář Praktická ochrana živočichů ve městech a městských parcích	Bat'ův institut Zlín	30
2. 12. 2019	Seminář Ochrana netopýrů v budovách a stromech	KÚ Středočeského kraje	21
Celkem			152

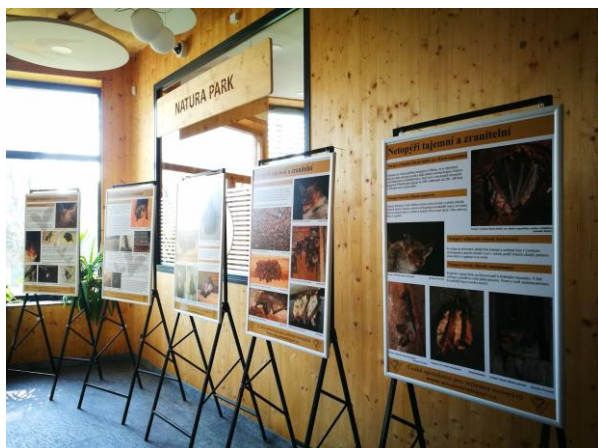

3.2.3 Osvětové akce pro veřejnost

V roce 2019 se členové ČESON opět podíleli na koordinaci a pořádání tradiční **Mezinárodní noci pro netopýry**. Tato významná osvětová akce věnovaná široké veřejnosti probíhá již řadu let pravidelně na přelomu srpna a září po celé Evropě, od roku 2011 se rozšířila i na další kontinenty. V České republice se uskutečnila Mezinárodní noc pro netopýry tentokrát již po třiadvacáté. Dohromady bylo zorganizováno **53 akcí** (Tab. 3a,b), které navštívilo **5380 účastníků**. Program zahrnoval přednášky o netopýrech doplněné projekcí a ukázkami metod výzkumu netopýrů, zejména odchytu do sítí nebo sledování netopýřích hlasů pomocí ultrazvukových detektorů. Na některých místech byli veřejnosti demonstrováni také handicapovaní netopýři a ukázky péče o ně. Pro děti byly většinou připraveny soutěže nebo kvízy, pro všechny zájemce pak noční prohlídky hradů, zámků či blízkých jeskyní a štol.

Kromě Mezinárodní noci pro netopýry bylo v průběhu roku 2019 realizováno **dalších 26 osvětových akcí pro veřejnost**, kterých se zúčastnilo celkem **4229 osob** (Tab. 4a,b). Jednalo se o přednášky, infostánky v rámci větších celodenních akcí (např. v rámci tradičního Dne stromů, Noci vědců apod.), ale také exkurze zaměřené na pozorování netopýrů pomocí ultrazvukových detektorů. Většina akcí byla doprovázena ukázkou handicapovaných netopýrů ze spolupracujících záchranných stanic ZO ČSOP Nyctalus a ORNIS Přerov a nechyběly ani hravé programy pro děti.

Pokračovala rovněž prezentace **putovní výstavy „Netopýři tajemní a zranitelní“**. Výstavu tvoří 14 panelů, které obsahují fotografie s doprovodnými texty představujícími všechny druhy našich netopýrů, způsob jejich života, příčiny ohrožení a možnosti jejich ochrany. Součástí výstavy jsou také prostorové exponáty (ukázky pomůcek pro výzkum netopýrů, kosterní preparáty, budky, literatura o letounech) a interaktivní úkoly pro děti. Během roku 2019 byla výstava postupně prezentována na těchto místech: Muzeum K. A. Polánka v Žatci, Ekocentrum Paleta v Pardubicích, Stará škola ve Vraném nad Vltavou a Muzeum dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech. Celkem si ji prohlédlo zhruba **2700 návštěvníků**.

Tab. 3a Přehled akcí pořádaných v rámci Mezinárodní noci pro netopýry v roce 2019.

Místo konání	Datum konání	Počet účastníků	Z toho dětí do 15 let
Vodní dům v Hulicích	8. srpen 2019	200	40 %
Podblanické ekocentrum Vlašim	9. srpen 2019	60	40 %
Hrad Točnick	16. srpen 2019	30	5
Třeboň, Dům přírody Třeboňska, zámecký park	16. srpen 2019	310	50 %
Chýnovská jeskyně	23. srpen 2019	35	50 %
Jeskyně Na Špičáku	23. srpen 2019	133	84
Areál Znojemskeho hradu	24. srpen 2019	271	50 %
Frýdek-Místek, bývalý Faunapark	24. srpen 2019	45	50%
Srbsko, bývalý lom Na Chlumu	24. srpen 2019	107	50 %
Hrad Týnec nad Sázavou	24. srpen 2019	120	45 %
Zámek Kynžvart	24. srpen 2019	150	50 %
Zámek Velké Losiny	24. srpen 2019	100	67
Slaný, Vlastivědné muzeum	27. srpen 2019	40	15
Záběhllice, sportovní areál Hamr	29. srpen 2019	120	50 %
Důl Jeroným	30. srpen 2019	110	40 %
Chrudim	30. srpen 2019	32	25 %
Muzeum Českého krasu v Berouně	30. srpen 2019	154	50 %
Panský lom - Hanychovská jeskyně	30. srpen 2019	250	40 %
Ptačí park Josefovské louky	30. srpen 2019	68	25 %
Skalice u České Lípy	30. srpen 2019	92	28
Zoo Olomouc	30. srpen 2019	25	15
Hrad Sovinec	31. srpen 2019	92	50 %
Přerov - ORNIS	31. srpen 2019	9	40 %
Sloupsko-šošůvské jeskyně	31. srpen 2019	156	69
Vrchlabí, zámecký park	31. srpen 2019	79	33
Zámek Dobříš	31. srpen 2019	150	40 %
Zámek Valeč	31. srpen 2019	120	40 %
Praha - SEV Toulcův dvůr	2. září 2019	66	50 %
ZOO Ostrava - Výukový pavilón	4. září 2019	43	35
Stromovka, kavárna Domeček	5. září 2019	45	50 %
Havlíčkův Brod	6. září 2019	75	60 %
Hospital Kuks	6. září 2019	73	30 %
Kokořínský Důl, terénní stanice Správy CHKO Kokořínsko	6. září 2019	40	55 %
Krásná Lípa, areál Správy NP České Švýcarsko	13. září 2019	80	60 %
Ledová jeskyně Naděje - Lužické hory	6. září 2019	80	50 %

Tab. 3b Přehled akcí pořádaných v rámci Mezinárodní noci pro netopýry v roce 2019.

Místo konání	Datum konání	Počet účastníků	Z toho dětí do 15 let
Zřícenina zámku Zvířetice	7. září 2019	200	40 %
Pardubice, Natura Park	7. září 2019	70	30 %
Záchranná stanice Pavlov	7. září 2019	45	50 %
NSEV Kladno-Čabárna	9. září 2019	26	50 %
Zámek Lešná (u Val. Meziříčí)	10. září 2019	79	60
Olomouc, Ekocentrum Sluňákov	13. září 2019	190	120
Zámek Kozel	13. září 2019	300	50 %
Zlín, ZOO Lešná	14. září 2019	22	5
Přerov, park Michalov	15. září 2019	5	-
Vrané nad Vltavou, Stará škola	15. září 2019	80	35
Zámek Kravaře	18. září 2019	67	19
Ostrava - Třebovice, Třebovický park	21. září 2019	60	30
Zlín, Bartošova čtvrť	28. září 2019	45	20
Opava, Slezské zemské muzeum	28. září 2019	170	88
Brno, obora Holedná	13. září 2019	175	30 %
Olomouc, Bezručovy sady, Pevnost poznání	27. září 2019	200	50 %
Zámek Libochovice	20. září 2019	75	50 %
Zlín, Bartošova čtvrť	12. říjen 2019	11	2
Celkem	53 akcí	5380	

Tab. 4a Osvětové akce pro veřejnost v roce 2019 (mimo Mezinárodní noc pro netopýry).

Datum	Název akce	Místo konání	Program	Počet účastníků
21.2.	Přednáška - doprovodný program k výstavě	Muzeum K. A. Polánka, Žatec	přednáška, ukázka handicapů	75
23.3.	Probouzení netopýrů v Javoříčských jeskyních	Javoříčské jeskyně	exkurze do jeskyní s výkladem, přednáška	64
28.3.	Přednáška - doprovodný program k výstavě	Muzeum K. A. Polánka, Žatec	přednáška, ukázka handicapů	41
9.4.	Večerní exkurze v rámci Dne země	Zlín	vycházka, detektoring, ukázka handicapů	6
23.4.	Propagační stánek ČESON v rámci akce Den Země v Bohumíně	Kulturní centrum K3 Bohumín	stánek s letáky ČESON, promítání filmu Netopýři ve tmě	986
27.4.	Infostánek - City Nature Challenge - Den otevřených dveří v Kr.s.NM	Kroužkovací stanice NM Praha Hostivař	netopýří stezka pro děti, ukázka handicapů	90
18.5.	Infostánek - Den Stromovky	Stromovka, Praha	stánek s ukázkou handicapů, aktivity pro děti, poradna	170
25.5.	Infostánek - Den stromů na hradě Lukově	Hrad Lukov u Zlína	stánek s letáky ČESON, poradna, ukázka handicapů	500
2.6.	Netopýří den dětí ve Staré škole	Stará škola, Vrané nad Vltavou	vernisáž výstavy, netopýří stezka pro děti, setkání s netopýry a knížkou Netopýří chmýří, výtvarná dílna (ponožkoví netopýři)	80
3.6.	Infostánek - Den dětí v Toulcově dvoře	SEV Toulcův dvůr, Praha	stánek s ukázkou handicapů, aktivity pro děti, poradna	120
6.6.	Exkurze Stromovka pro veřejnost	Stromovka, Praha	vycházka, detektoring, ukázka handicapů	28
7.6. a 8.6.	Infostánek - Veletrh vědy a výzkumu	Pevnost poznání, Olomouc	stánek s letáky ČESON, poradna, ukázka handicapů	800
11.6.	Exkurze Stromovka pro veřejnost	Stromovka, Praha	vycházka, detektoring, ukázka handicapů	29
13.6.	Exkurze Stromovka pro nevidomé	Stromovka, Praha	vycházka, detektoring, ukázka handicapů	9
15.6.	Den dětí v Žitči - ukázka netopýrů	Žitč (Chlum u Třeboně)	beseda, ukázka handicapů	45
22.6.	Přednáška o netopýrech	ZOO Hluboká n. Vltavou	přednáška	30
1.7.	Vycházka za ptáky a netopýry	Praha - Radotín	vycházka, detektoring, ukázka handicapů	34

Tab. 4b Osvětové akce pro veřejnost v roce 2019 (mimo Mezinárodní noc pro netopýry).

Datum	Název akce	Místo konání	Program	Počet účastníků
29.8.	Přednáška - doprovodný program k výstavě	Muzeum dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech	přednáška, ukázka handicapů	52
7.9.	Infostánek - Den pro zoologické zahrady	ZOO Olomouc	stánek s letáky ČESON, beseda	30
15.9.	Exkurze pro nevidomé a slabozraké	Přerov - park Michalov	vycházka, detektoring, ukázka handicapů	5
27.9.	Infostánek - Noc vědců	AV ČR Praha, hlavní budova Národní třída	stánek s letáky ČESON, ukázka handicapů	200
27.9.	Infostánek - Noc vědců	Univerzitní kampus MU Brno - Bohunice	osvětový stánek, ukázka handicapů	300
10.10.	Exkurze Stromovka pro veřejnost (ke Dni stromů)	Stromovka, Praha	vycházka, detektoring, ukázka handicapů	34
12.10.	Exkurze pro nevidomé a slabozraké	Zlín - Bartošova čtvrť	vycházka, detektoring, ukázka handicapů	11
12.10.	Infostánek - Podzimní výstava ve Stanici přírodovědců	Stanice přírodovědců DDM hl.m. Prahy	stánek s letáky ČESON, beseda, ukázka handicapů	140
18.10.	Infostánek - Den stromů ve Stromovce	Stromovka, Praha	stánek s letáky ČESON, ukázka handicapů	300
29.10.	Přednáška Netopýři zblízka	Pevnost poznání, Olomouc	přednáška, ukázka handicapů	50
Celkem			26 akcí	4229

3.2.4 Netopýří pozorovatelný a online přenos z letní kolonie

V sezóně 2019 byly nadále v provozu tři netopýří pozorovatelný zřízené v minulých letech na **hradě Točník** u Berouna, **hradě Sovinec** na Bruntálsku a **Starém zámku v Jevišovicích** na Znojemsku. Návštěvníci tak měli jedinečnou možnost sledovat v přímém přenosu dění v letní kolonii netopýřů. Záběry z infrakamery instalované v úkrytu vrápenců malých (na Sovinci) či netopýřů velkých (na Točniku a v Jevišovicích) byly promítány na obrazovku umístěnou na prohlídkové trase.

Kromě toho mohli zájemci z řad široké veřejnosti využít **online přenos z letní kolonie netopýře velkého** na půdě obecního úřadu v Kvítkově u České Lípy. Tento přenos je k dispozici na stránkách www.batsfamily.cz a zároveň je na něj odkaz na stránkách napude.sousednetopyr.cz.

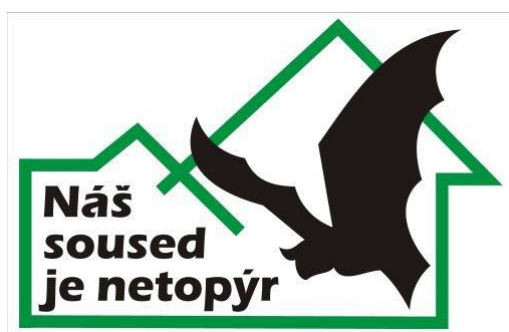
3.2.5 Geocachingová série

Jednou z osvětových aktivit pro veřejnost je geocachingová hra, zahrnující deset keší umístěných na lokalitách spojených s výskytem letních kolonií či zimováním netopýřů. Jednotlivé kešky na sebe tematicky navazují a tvoří sérii nazvanou „S Drákulou v netopýřím světě“ (více na webu napude.sousednetopyr.cz). Hra se setkává s velkým zájmem veřejnosti. Od srpna 2017, kdy byla série spuštěna, do konce roku 2019 ji navštívilo více než 5500 hledačů.

3.2.6 Akce „Náš soused je netopýr“

I v roce 2019 pokračovala osvětová a motivační akce „Náš soused je netopýr“, v rámci níž jsou památeční plaketou a certifikátem odměňováni lidé, kteří přispěli k zachování či vytvoření netopýřích úkrytů ve svém domě. Cílem akce je podpořit ochranu netopýřů a zároveň zviditelnit pozitivní příklady z praxe, které ukazují, že soužití s netopýry v jednom domě není problémem.

V roce 2019 bylo předáno dalších 10 památečních plaket a certifikátů. Mezi oceněnými byli jednak vlastníci rodinných či rekreačních domů, ale také např. zástupci ČSOP Radhošť, Lesů hl. m. Prahy, školy v Dolních Břežanech či Dětského domova v Přestavlkách. Přehled všech dosud oceněných lidí a organizací je uveden na webových stránkách www.sousednetopyr.cz. Zde lze rovněž nalézt bližší informace o celé akci, ale také odpovědi na nejčastější otázky související s výskytem netopýrů v budovách - jak vyřešit některé problémové situace, jak správně postupovat při plánované rekonstrukci budovy, nebo co dělat při nálezů netopýra.

3.2.7 Realizace praktických opatření na ochranu synantropních druhů netopýrů

V rámci projektu podpořeného MŽP byla v roce 2019 realizována řada praktických opatření na ochranu synantropních druhů netopýrů sídlících v budovách.

V rámci poradenského servisu byly identifikovány vhodné lokality (rodinné domy či rekreační chaty v soukromém vlastnictví), kde z důvodu plánované rekonstrukce či z jiných důvodů nebylo možné zachovat původní úkryt. Zde byla coby kompenzace zajištěna **instalace netopýřích budek**, jednalo se celkem o 8 budek na 5 lokalitách (rodinný dům Lindava - okr. Česká Lípa, rodinný dům Knížkovice - okr. Beroun, rekreační chata Olomouc - Černovír, rodinný dům Oskava - okr. Šumperk, rodinný dům Ostrava - Heřmanice).

Na vybraných lokalitách s letními koloniemi netopýra velkého (*Myotis myotis*), kde jsou problémy s hromaděním trusu, byl zajištěn **úklid exkrementů a /nebo instalace ochranných prvků** (podlážky, plachty či fólie), které zamezí znečišťování trámů a dalších stavebních prvků a umožní snadnější úklid v následujících sezónách. Celkem byla tato opatření realizována na 4 lokalitách (administrativní budova továrny Benátky nad Jizerou - okr. Mladá Boleslav, bytový dům Ohníč - okr. Teplice, bytový dům Snědovice - okr. Litoměřice, kostel Hoštejn - okr. Šumperk).

Za účelem lepší ochrany kolonií na půdách byly na vybraných lokalitách s mateřskými koloniemi netopýra velkého (*Myotis myotis*) a vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*) instalovány **cedulky označující výletové otvory**, používané netopýry pro přístup do úkrytu. Zároveň zde byly vyvěšeny informační cedule upozorňující na zákonnou ochranu úkrytu a obsahující kontakty pro potřeby konzultace v případě plánovaných stavebních úprav. Jednalo se celkem o 14 lokalit.

3.2.8 Propagace v médiích

V rámci realizovaných projektů bylo vydáno pět tiskových zpráv. Na jejich základě byla publikována řada článků v tisku i elektronických médiích, které v různém rozsahu obsahovaly informace o problematice ohrožení netopýrů vázaných na úkryty v budovách a ve stromech, organizovaných akcích pro veřejnost a dalších osvětových aktivitách. Desítky informačních článků byly zveřejněny také na různých internetových portálech. Dále byly odvysílány minimálně tři reportáže v rozhlase a tři relace v televizi.

Aktuální informace o dění nejen v rámci projektů byly pravidelně prezentovány i na příslušných webových stránkách ČESON (www.ceson.org, www.sousednetopyr.cz a napude.sousednetopyr.cz) i na profilu „Náš souseď netopýr“ na sociální síti Facebook, který měl v roce 2019 přes 2000 příznivců.

3.3 Vzdělávací projekty pro školy

V návaznosti na předchozí úsilí byly dále rozvíjeny aktivity ČESON v oblasti vzdělávání a ekologické výchovy, jejichž cílem je motivovat děti i učitele ke spolupráci na ochraně netopýrů a k ochraně přírody obecně. Díky podpoře Hlavního města Prahy byl v červnu 2019 zahájen další komplexní vzdělávací projekt pro základní, střední a mateřské školy.

V rámci tohoto projektu bylo pražským mateřským, základním a středním školám nabídnuto několik alternativních možností vzdělávacích programů seznamujících děti se životem netopýrů a možnostmi jejich ochrany. Učitelé si mohli vybrat z nabídky několika výukových programů, přednášek a večerních exkurzí, které byly realizovány odbornými lektory ČESON v prostorách škol či environmentálních center a v jejich okolí. Možnost objednávat vzdělávací programy byla otevřená i zájemcům mimo území Prahy.

Celkem se v roce 2019 uskutečnilo **78 vzdělávacích programů** pro žáky základních a středních škol a pro předškolní děti (z toho bylo 73 výukových programů a přednášek, 5 exkurzí). Přehled jednotlivých typů vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo celkem **1849 osob**, je uveden v tabulce 5. Nejvíce akcí proběhlo v Praze, v Jihomoravském a Středočeském kraji (viz tabulka 6). Mezi účastníky převládaly děti ze základních škol, oproti předchozím rokům se významně zvýšil podíl žáků mateřských škol.

Na realizaci vzdělávacích programů se podíleli čtyři lektoři ČESON. Součástí vzdělávacích programů je díky spolupráci ČESON se záchrannou stanicí ZO ČSOP Nyctalus a ORNIS Přerov i ukázka ochočených trvale handicapovaných netopýrů, které si děti mohou prohlédnout zblízka nebo i pohládit. Večerní exkurze do pražských parků byly tradičně pořádány ve spolupráci se Střediskem ekologické výchovy Lesů hl. m. Prahy.

Pedagogové pražských škol a lektoři ekocenter byli se vzdělávacími programy a výukovými materiály ČESON seznámeni také prostřednictvím **infostánku v rámci 10. konference o ekovýchově v Praze**, která se konala dne 17. října 2019. Infostánek navštívilo zhruba 50 osob.

Tab. 5 Počty jednotlivých typů vzdělávacích akcí a počty účastníků dle věkových kategorií v roce 2019.

Typ akce	Počet akcí	Počet dětí	Počet dospělých	Celkový počet účastníků
programy pro mateřské školy	23	484	56	540
přednášky a programy pro první stupeň základní školy	31	681	38	719
přednášky a programy pro druhý stupeň základní školy	4	93	6	99
přednášky a programy pro střední školy	6	119	5	124
<i>jiné programy (kde bylo zastoupeno více věkových kategorií najednou)</i>	9	197	20	217
Celkem přednášky a programy	73	1574	125	1699
exkurze	5	není k dispozici		150
Celkem všechny akce	78			1849

Tab. 6 Počty vzdělávacích akcí v jednotlivých krajích ČR v roce 2019.

Kraj	Počet akcí
Hl. m. Praha	51
Středočeský	6
Jihočeský	2
Moravskoslezský	2
Olomoucký	5
Zlínský	3
Jihomoravský	9
Celkem	78

3.4 Odborné průzkumy, studie a posudky

3.4.1 Průzkumy budov před zateplením

ČESON tradičně zajišťoval průzkumy výskytu netopýrů a zpracování posudků v souvislosti s plánovanými stavebními úpravami bytových domů a veřejných budov pro firmy či bytová družstva po celé ČR. Celkem bylo v roce 2019 realizováno cca 170 průzkumů (v řadě případů zahrnujících větší množství objektů). Kromě toho pokračovala také užší spolupráce s Odborem životního prostředí Magistrátu hlavního města Prahy, v rámci které byly prováděny kontroly domů před rekonstrukcí dle zadání úřadu. Díky těmto aktivitám se podařilo zabezpečit úkryty netopýrů v budovách na dalších mnoha desítkách lokalit po celé ČR.

3.4.2 Průzkumy stromů určených ke kácení

Na základě spolupráce s Odborem životního prostředí Magistrátu hlavního města Prahy, Lesy hl. m. Prahy a pražskými městskými částmi byly uskutečněny v roce 2019 také další průzkumy stromů určených ke kácení. Jednalo se zejména o plánovaná opatření v rámci obnovy Královské obory Stromovka, zajištěny byly i kontroly jednotlivých stromů dle požadavků úřadů v Praze 2 a Praze 4.

4. Finanční přehled

Výsledovka (bez DPH)

Náklady	
Spotřeba materiálu	66 818 Kč
Cestovné	300 816 Kč
Služby	360 017 Kč
Mzdy a DPP	1 216 023 Kč
Zákonné sociální pojištění	302 144 Kč
Daň silniční	5 700 Kč
Ostatní daně a poplatky	21 Kč
Odpis nedobytné pohledávky	2 420 Kč
Kurzové ztráty	176 Kč
Zákonné pojištění zaměstnanců	3 395 Kč
Pojištění organizace	2 662 Kč
Bankovní poplatky	5 769 Kč
Poskytnuté členské příspěvky	5 920 Kč
<i>Náklady celkem</i>	<i>2 271 882 Kč</i>
Výnosy	
Výnosy z prodeje služeb	2 300 814 Kč
Úroky	108 Kč
Ostatní výnosy	2 Kč
Přijaté dary	0 Kč
Členské příspěvky	35 874 Kč
Dotace	
MHMP EVVO - S5	3 704 Kč
MHMP ochrana - S6	2 166 Kč
SFŽP - S2	100 786 Kč
MŽP - S9	199 300 Kč
<i>Výnosy celkem</i>	<i>2 642 754 Kč</i>
Hospodářský výsledek	370 872 Kč

Rozvaha

Aktiva	1.1.2019	31.12.2019
Dlouhodobý hmotný majetek	0 Kč	0 Kč
Dlouhodobý nehmotný majetek	0 Kč	0 Kč
Dlouhodobý finanční majetek	0 Kč	0 Kč
Oprávky k dlouhodobému majetku	0 Kč	0 Kč
Pokladna	25 558 Kč	26 835 Kč
Účty v bankách	1 462 231 Kč	791 812 Kč
Pohledávky	61 987 Kč	81 931 Kč
Přechodné účty aktiv a pasiv	47 000 Kč	1 626 926 Kč
Aktiva celkem	1 596 776 Kč	2 527 504 Kč
Pasiva	1.1.2019	31.12.2019
Závazky	8 400 Kč	2 166 Kč
Zúčtování se zaměstnanci a institucemi	90 638 Kč	161 734 Kč
Zúčtování daní a dotací	115 382 Kč	5 941 Kč
Přechodné účty aktiv a pasiv	29 240 Kč	603 967 Kč
Fondy	12 350 Kč	42 057 Kč
Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta	1 615 717 Kč	1 340 766 Kč
Pasiva celkem	1 871 727 Kč	2 156 631 Kč
Hospodářský zisk		370 872 Kč

5. Poděkování

Děkujeme za finanční podporu naší činnosti v roce 2019 následujícím institucím a firmám:

AOPK ČR

Státní fond životního prostředí ČR

Ministerstvo životního prostředí

Hlavní město Praha

Zelená domácnost.com

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY
A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo životního prostředí

Zelená domácnost.com
přátelská k lidem i přírodě

Děkujeme také všem členům a sympatizantům, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na realizaci našich aktivit a tím přispěli k ochraně ohrožených druhů letounů a jejich biotopů.

